

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЧУЖДЕНЦИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

(Обн., ДВ, бр. 153 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 70 от 1999 г., бр. 42 и 112 от 2001 г., бр. 45 и 54 от 2002 г., бр. 37 и 103 от 2003 г., бр. 37 и 70 от 2004 г., бр. 11, 63 и 88 от 2005 г., бр. 30 и 82 от 2006 г., бр. 11, 29, 52, 63 и 109 от 2007 г., бр. 13, 26, 28 и 69 от 2008 г., бр. 12, 32, 36, 74, 82, 93 и 103 от 2009 г., бр. 73 от 2010 г., бр. 9 и 43 от 2011 г. и бр. 21 от 2012 г.)

§ 1. В чл. 2 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 4 думите „които са били изцяло на тяхна издръжка в държавата по произход или в държавата на обичайното им пребиваване и” се заличават и накрая се добавя „или поради такива причини са обективно неспособни да осигуряват собствената си издръжка”.

2. В ал. 6:

а) в основния текст думата „жилище” се заменя с „домакинство”;

б) в т. 5 съюзът „и” се заменя с „или”.

§ 2. В чл. 7 накрая се поставя запетая и се добавя „освен ако в този закон е предвидено друго”.

§ 3. В чл. 9в, ал. 3 се създава изречение второ:

„Условията и редът за съгласуване на националната позиция на Република България относно признаване или непризнаване на документи за пътуване се определят от Министерския съвет.”

§ 4. В чл. 9г се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Издаването, отказите за издаване, анулирането и отмяната на визи се извършват от дипломатическите и консулските представителства на Република България в чужбина и от органите за граничен контрол, а анулирането и отмяната – и от органите за административен контрол на чужденците.”

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) Издаването, отказите за издаване, анулирането и отмяната на визи за летищен транзит, за краткосрочно пребиваване или визи, издавани от органите за граничен контрол, се извършват съгласно условията и реда, определени в Регламент (ЕО) № 810/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. за създаване на Визов кодекс на Общността (Визов кодекс, ОВ, L 243 от 15 септември 2009 г.).”

3. Досегашните ал. 2 - 5 стават съответно ал. 3 - 6.

§ 5. Член 9е се изменя така:

„Чл. 9е. Условията и редът за издаване, отказ за издаване, анулирането и отмяната на визи и за определяне на визовия режим се определят с акт на Министерския съвет.”

§ 6. В чл. 9ж се създава ал. 6:

„(6) Правилата за работа с националната визова информационна система се определят с инструкция на министъра на външните работи.”

§ 7. В чл. 9з, ал. 1 думите „консулската служба” се заменят с „дипломатическото или консулското представителство”.

§ 8. В чл. 10, ал. 1 се създава т. 24:

„24. са налице основателни съмнения относно автентичността на приложените документи за издаване на виза, истинността на тяхното съдържание, надеждността на направените от чужденеца изявления или намерението му да напусне страната преди изтичането на визата, за която кандидатства.”

§ 9. В чл. 19, ал. 1, т. 5 след думите „целта на пътуването” се добавя „и условията на планираното пребиваване”.

§ 10. В чл. 20а, ал. 1 след думите „по въздух до” се добавя „и от”.

§ 11. В чл. 22 ал. 2 и 3 се отменят.

§ 12. В чл. 23 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 1 думите „до 90 дни” се заменят с „до три месеца в рамките на всеки шестмесечен период”, след думата „срокът” се добавя „на краткосрочно пребиваване въз основа на издадена виза” и след думите „хуманитарен характер” се добавя „или по причини, свързани с извънредни обстоятелства, или по сериозни лични причини”.

2. В ал. 2 след думите „по ал. 1” се добавя „т. 1, 2 и 4”.

3. Създават се ал. 3 и 4:

„(3) Чужденците – служители в дипломатическо или консулско представителство или в международна организация, акредитирана в Република България, пребивават на територията на страната с разрешение за пребиваване под формата на дипломатическа карта, консулска карта, карта на административно-технически персонал и карта на обслужващ персонал, а за деца до 14-годишна възраст – във формата на визов стикер, издавани от Министерството на външните работи.

(4) При необходимост от продължаване срока на документите и визовия стикер по ал. 3 Министерството на външните работи издава нов документ със срок на валидност до края на задграничния мандат на служителя или издава нов визов стикер със срок на валидност, който не надвишава разрешения престой на родителя.”

§ 13. В чл. 24 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в т. 5 думите „или са сключили брак с постоянно пребиваващ в страната чужденец” се заличават;

б) в т. 10 думите „пенсионно осигурени” се заменят с „получили право на пенсия съгласно законодателството на Република България, държавата си на произход или друга държава”;

в) в т. 13 след думата „продължително” се добавя „или постоянно”;

г) в т. 14 думите „на основание чл. 22, ал. 3” се заменят с „на основание чл. 23, ал. 3”.

2. В ал. 2 думите „се прибъгва” се заменят с „прибъгват”, а след думите „месечна заплата” се поставя запетая и се добавя „минималната стипендия”.

3. Създават се ал. 5 - 7:

„(5) При прекратяване на брака на членовете на семейството на продължително, дългосрочно или постоянно пребиваващ чужденец може еднократно да бъде издадено самостоятелно разрешение за продължително пребиваване. В случаите на развод самостоятелно разрешение за продължително пребиваване може да бъде издадено, ако бракът е продължил не по-малко от две години на територията на страната.

(6) При условията на ал. 5 самостоятелно разрешение за продължително пребиваване може да бъде издадено и на членовете на семейството на български гражданин по чл. 2, ал. 6, т. 1, 2 и 3.

(7) При наличието на извънредни обстоятелства на членовете на семейството на продължително, дългосрочно или постоянно пребиваващ чужденец и на членовете на семейството на български гражданин по чл. 2, ал. 6, т. 1, 2 и 3 се издава еднократно самостоятелно разрешение за продължително пребиваване.”

§ 14. В чл. 24г се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 думите „по чл. 22, ал. 3” се заменят с „по чл. 23, ал. 3”.

2. Създават се нови ал. 4 - 7:

„(4) Статут на дългосрочно пребиваване може да се предостави и на чужденец, който се ползва от международна закрила.

(5) По отношение на чужденците с предоставена международна закрила при изчисляване периода на пребиваване по ал. 1 се включва и половината от срока на пребиваване считано от датата на подаване на заявление за предоставяне на международна закрила до датата на издаване на български документ за самоличност съгласно Закона за българските лични документи или целият срок на пребиваване между посочените дати, ако той е повече от 18 месеца.

(6) Притежаването на разрешение за пребиваване в държава членка на основание предоставена закрила, различна от международна закрила, или наличието на висящо производство за предоставяне на такова разрешение не е основание за предоставяне статут на дългосрочно пребиваване.

(7) Наличието на висящо производство за предоставяне на международна закрила не е основание за предоставяне на статут на дългосрочно пребиваване.”

3. Досегашните ал. 4 - 8 стават съответно ал. 8 - 12.

§ 15. В чл. 24д се създава ал. 3:

„(3) При издаване на разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в Европейския съюз чужденец с предоставена международна закрила в полето „забележка” се отбелязва международната закрила, предоставена от Република България, и се посочва датата на предоставянето ѝ.”

§ 16. В чл. 25, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 4 след думата „издръжка” се добавя „и са пребивавали законно и непрекъснато за срок три години на територията на страната”, а запетаята и думите „а в случаите на припознаване или осиновяване - след изтичане на 3 години от припознаването или осиновяването” се заличават.

2. Създава се т. 5а:

„5а. които са пребивавали законно и непрекъснато на територията на страната за срок 5 години и за този период не са отсъствали повече от 30 месеца.”

§ 17. В чл. 26 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 8:

„(8) Отказва се предоставяне на статут на дългосрочно пребиваване на основание предоставена международна закрила и когато международната закрила е отнета или прекратена.”

2. Досегашните ал. 8 и 9 стават съответно ал. 9 и 10.

§ 18. В чл. 27 ал. 1 се отменя.

§ 19. В чл. 33з се създава ал. 4:

„(4) Чужденец, притежаващ разрешение на дългосрочно пребиваващ в Европейския съюз в първата държава членка на основание предоставена от тази държава членка международна закрила, която не е отнета, може да бъде експулсиран и преди да е получил право на дългосрочно пребиваване в Република България, ако има основания да се счита, че представлява сериозна заплаха за националната сигурност, или който като осъден с влязла в сила присъда за тежко престъпление представлява опасност за обществения ред.”

§ 20. В чл. 33и се създават ал. 3 - 8:

„(3) При издаване на разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в Европейския съюз на чужденец с предоставена международна закрила в първата държава членка в полето „забележка” се отбелязва международната закрила, предоставена от съответната държава – членка на Европейския съюз, и се посочва датата на предоставянето ѝ.

(4) Отбелязването по ал. 3 се извършва от компетентните органи на Министерството на вътрешните работи след консултации, проведени от Държавната агенция за бежанците с първата държава членка, при които е

потвърдено, че предоставеният статут на международна закрила не е отнет с влязло в сила окончателно решение.

(5) При запитване от друга държава членка Държавната агенция за бежанците предоставя информация за наличието или липсата на предоставен статут на международна закрила от Република България като първа държава членка в едномесечен срок от постъпване на запитването.

(6) При предоставяне на международна закрила от Република България преди на чужденеца да е издадено разрешение на дългосрочно пребиваващ в Европейския съюз от компетентните структури на Министерството на вътрешните работи Държавната агенция за бежанците уведомява държавата членка, която е издала такова разрешение, за извършване на отбелязване в съответствие с чл. 24д, ал. 3.

(7) При прехвърляне на отговорността за международна закрила към Република България по отношение на чужденец, на когото е издадено разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в Европейския съюз от компетентните структури на Министерството на вътрешните работи, отбелязването по ал. 3 се изменя съгласно чл. 24д, ал. 3 в срок до три месеца от издаването на български документ за самоличност съгласно Закона за българските лични документи.

(8) Промяна в полето „забележка” на разрешението на дългосрочно пребиваващ в Европейския съюз, издадено от компетентните структури на Министерството на вътрешните работи, се извършва въз основа на уведомление от държава членка, че тя е поела отговорността за международна закрила на чужденеца и преди да е издала такова разрешение. Измененото разрешение се издава в срок до три месеца от получаване на уведомлението.”

§ 21. В чл. 39а се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) При изпълнението на принудителните административни мерки по ал. 1, т. 2 и 3 се осъществява наблюдение от омбудсмана на Република България или от оправомощени служители от неговата администрация, както и от представители на национални или международни неправителствени организации.”

§ 22. В чл. 40 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 5 думите „т. 6, 7 и 8” се заменят с „т. 6, 7, 8 и 13, както и по отношение на членове на семейство на чужденец по чл. 25, ал. 1, т. 6, 7, 8 и 13”.

2. Създава се нова ал. 6:

„(6) Правото на дългосрочно пребиваване, получено на основание предоставена от Република България международна закрила, се отнема и при отнемане или прекратяване на международната закрила.”

3. Досегашната ал. 6 става ал. 7.

§ 23. В чл. 42 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Експулсиране на чужденец се налага, когато:

1. неговото присъствие в страната създава сериозна заплаха за националната сигурност или за обществения ред;

2. са налице основания по чл. 10, ал. 1, т. 1-4;

3. е осъден за извършено умишлено престъпление на територията на Република България с влязла в сила присъда, за която е наложено наказание лишаване от свобода не по-малко от една година.”

2. Създават се ал. 5-9:

„(5) При налагане на експулсиране на чужденец, получил разрешение за дългосрочно пребиваване на основание предоставена международна закрила в друга държава – членка на Европейския съюз, компетентният орган по чл. 44, ал. 1 чрез органите на Държавната агенция за бежанците отправя запитване до тази държава членка за потвърждаване наличието на статут на международна закрила.

(6) При запитване от друга държава членка Държавната агенция за бежанците предоставя информация за наличието или липсата на предоставен статут на международна закрила от Република България в едномесечен срок от постъпване на запитването.

(7) При потвърждаване статута на международна закрила чужденецът по ал. 5 и членовете на неговото семейство се връщат незабавно в държавата членка, предоставила международната закрила.

(8) Чужденец, чието присъствие в страната представлява сериозна заплаха за националната сигурност или който като осъден с влязла в сила

присъда за тежко престъпление представлява заплаха за обществения ред, може да бъде експулсиран в държава, различна от държавата членка, предоставила статута на международна закрила, при спазване изискването на чл. 44а, ал. 1.

(9) Република България незабавно приема обратно чужденец, на когото е предоставила международна закрила, както и членовете на неговото семейство, когато от друга държава - членка на Европейския съюз, е прието решение за експулсиране.”

§ 24. В чл. 44 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 5 думата „ежедневно” се заменя с „ежеседмично” и думите „до отпадането на пречките” се заменят с „освен ако пречките за изпълнението на принудителното отвеждане или експулсиране са отпаднали и са насрочени мерки за предстоящото му извеждане”.

2. В ал. 9:

а) в изречение първо думите „и непридружените” се заличават;

б) създават се изречения трето и четвърто: „Принудително настаняване не се прилага по отношение на непридружените малолетни и непълнолетни лица. Органът, издал заповедта за налагане на принудителната административна мярка, уведомява съответната дирекция „Социално подпомагане”, която предприема мерки за закрила съгласно Закона за закрила на детето.”

§ 25. В чл. 44а се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създават се ал. 2 - 4:

„(2) Когато обстоятелствата по ал. 1 са установени с влязъл в сила съдебен акт, на чужденеца се издава и връчва заповед от органа, издал заповедта за експулсиране, в която изрично се посочва забраната за експулсиране и държавата, в която чужденецът не следва да бъде експулсиран. Заповедта не подлежи на обжалване.

(3) Чужденецът се задължава да се явява веднъж седмично в териториалната структура на Министерството на вътрешните работи по местопребиваване.

(4) В случай че след една година от издаването на заповедта по ал. 2 експулсирането в трета сигурна страна не е осъществено, на чужденеца се разрешава временен достъп до пазара на труда при условията и по реда

на наредбата по чл. 74, ал. 1 от Закона за насърчаване на заетостта – до осъществяване на експулсирането.”

§ 26. В чл. 46а, ал. 1 думите „в 7-дневен срок” се заменят с „в 14-дневен срок”.

§ 27. Създава се чл. 49а:

„Чл. 49а. (1) Капитан на плавателен съд, който до пристигането си на пристанище на територията на страната не обяви пред органите за граничен контрол за присъствието на пътници без билет на борда на плавателния съд, се наказва с глоба от 3000 до 6000 лв.

(2) Капитан на плавателен съд, корабоприитежател или корабен агент, който допусне слизането на територията на страната на чужденци, които не притежават изискуемите документи по чл. 8, се наказва с глоба от 6000 до 10 000 лв. за всяко допуснато лице.”

§ 28. В чл. 50, ал. 1, т. 3 думата „срока” се заменя с „условията”.

§ 29. В Допълнителните разпоредби се създават т. 13 и 14:

„13. „Международна закрила” е статутът на бежанец и хуманитарният статут, така както те са определени съответно в чл. 8 и чл. 9, ал. 1 - 7 от Закона за убежището и бежанците.

14. „Основателни съмнения” по смисъла на чл. 10, ал. 1, т. 24 са съмнения относно риска от незаконна миграция, когато от проведеното интервю и от представените документи се установи, че кандидатът използва цели на пътуването, като туризъм, служебно пътуване, обучение или посещение на роднини, като предлог за незаконно установяване на територията на Република България, или когато има противоречие между направените изявления и намерението му да напусне страната преди изтичане срока на визата, за която кандидатства.”

§ 30. В Преходните и заключителните разпоредби се създава § 5а:

„§ 5а. Министърът на външните работи, министърът на вътрешните работи и председателят на Държавна агенция „Национална сигурност” с инструкция определят условията и реда за съгласуване на заявленията за издаване на визи.”

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 31. Този закон въвежда изискванията на Директива 2011/51/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2011 г. за изменение на

Директива 2003/109/ЕО на Съвета за разширяване на обхвата ѝ до лица, ползващи се от международна закрила (ОВ, L 132, стр.1-4 от 19.5.2011 г.).

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 32. В чл. 59, ал. 2, т. 1а от Закона за българските лични документи (обн., ДВ, бр. 93 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 53, 67, 70 и 113 от 1999 г., бр. 108 от 2000 г., бр. 42 от 2001 г., бр. 45 и 54 от 2002 г., бр. 29 и 63 от 2003 г., бр. 96, 103 и 111 от 2004 г., бр. 43, 71, 86, 88 и 105 от 2005 г., бр. 30, 82 и 105 от 2006 г., бр. 29, 46 и 52 от 2007 г., бр. 66, 88 и 110 от 2008 г., бр. 35, 47, 82 и 102 от 2009 г., бр. 26 и 100 от 2010 г., бр. 9, 23, 32 и 55 от 2011 г. и бр. 21 от 2012 г.) накрая се добавя:

„в разрешението за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС чужденец на основание предоставена международна закрила от Република България в полето „забележка” се отбелязва: „Международна закрила, предоставена от Република България на(дата).”; в разрешението за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС чужденец с предоставена международна закрила от друга държава – членка на ЕС, в полето „забележка” се отбелязва: „Международна закрила, предоставена от.....(държава членка) на(дата).”

§ 33. Параграф 4, т. 2 и 3 се прилагат след влизането в сила на решение на Съвета на Европейския съюз за пълното прилагане от Република България на разпоредбите на достиженията на правото от Шенген.

§ 34. Параграф 2, § 12, т. 2, § 14, т. 2 и 3, § 15, 17, 19, 20, § 22, т. 2 и 3, § 23, т. 2, § 25, т. 2 относно създаването на ал. 4, § 29 относно създаването на т. 13 и § 32 влизат в сила от 1 май 2013 г.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на 2012 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

(ЦЕЦКА ЦАЧЕВА)

М О Т И В И

КЪМ ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЧУЖДЕНЦИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

С представения законопроект се транспонират изискванията на Директива 2011/51/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2011 г. за изменение на Директива 2003/109/ЕО на Съвета за разширяване на обхвата ѝ до лица, ползващи се с международна закрила, и се прецизират действащи разпоредби с цел постигане на пълно съответствие с правото на Европейския съюз (ЕС).

Основната цел на предложената уредба е създаване на правна възможност за бежанците и лицата, ползващи се със субсидиарна закрила (наричани по-нататък „лица, ползващи се с международна закрила“), да придобият статут на дългосрочно пребиваващ в ЕС след петгодишно законно и непрекъснато пребиваване в Република България.

Директива 2011/51/ЕС изменя Директива 2003/109/ЕО, като заличава от обхвата ѝ изключенията, отнасящи се до лица, ползващи се от международна закрила. Приетите аргументи са свързани с гарантиране на правна сигурност по отношение на пребиваването им в държавите членки и права, съпоставими с тези на гражданите на ЕС, след петгодишно законно пребиваване. По този начин се създава основа за по-пълноценна интеграция на лицата, ползващи се с международна закрила в държавата на пребиваване, мобилност на територията на ЕС и равноправно третиране в широк спектър от икономически и социални въпроси.

Ключови елементи за постигане на поставената цел са:

създаване на правна възможност на лицата, ползващи се с международна закрила, да получат статут на дългосрочно пребиваващи в ЕС при същите условия като други граждани от трети страни;

определяне на условията, при които дългосрочно пребиваващите лица, включително лицата, ползващи се с международна закрила, могат да упражняват правото си на пребиваване в Република България като втора държава членка;

гарантиране спазването на принципа на забрана за връщане в случаите, когато ползващо се с международна закрила лице и придобило статут на дългосрочно пребиваващ в дадена държава членка въз основа на тази закрила е получило също така статут на дългосрочно пребиваващ и в Република България;

равноправно третиране на лицата, ползващи се с международна закрила в икономическата и социалната област, без да се засягат правата,

гарантирани им от Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 г. относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила.

1. В съответствие с изискванията на Директива 2011/51/ЕС със законопроекта се предлага:

определяне в чл. 7 от Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ) на приложимостта му и по отношение на чужденци с предоставена международна закрила;

допълване на чл. 24г от ЗЧРБ с възможността статут на дългосрочно пребиваване да бъде предоставен и на чужденци, ползващи се от международна закрила. Регламентират се специфичните правила за отчитане на 5-годишния период на законно и непрекъснато пребиваване на територията на страната в случаите, когато чужденецът кандидатства за предоставяне на статут на дългосрочно пребиваване на основание получена международна закрила. Определя се обхватът на международната закрила в съответствие с понятието, дефинирано в чл. 2, буква „а” от Директива 2004/83/ЕО, което е отразено в Допълнителните разпоредби на ЗЧРБ;

гарантиране на взаимната информираност на държавите членки за правния статут на лицата, когато националните органи за предоставяне и отнемане на статут на международна закрила са различни от тези за предоставяне и отнемане на статут на дългосрочно пребиваващ;

създаване на правила за изрично отбелязване, позволяващо да бъдат ясно разграничени получените статут на дългосрочно пребиваване на основание предоставена международна закрила от останалите категории чужденци, ползващи се с дългосрочен статут - в съответствие с изискванията за единния формат на разрешенията за пребиваване на гражданите на трети страни, определени в чл. 24д от ЗЧРБ;

добавяне на специални хипотези към основанията за отказ за издаване или продължаване на срока на пребиваване по чл. 26 от ЗЧРБ и основанията за отнемане на статут на дългосрочно пребиваване по чл. 40 от ЗЧРБ, които са съобразени с правилата за отнемане или прекратяване на предоставената международна закрила;

допълване на глава трета „а” „Премиваване на чужденец, получил разрешение за дългосрочно пребиваване в друга държава - членка на Европейския съюз”, като въз основа на критериите, определени в член 21, параграф 2 от Директива 2004/83/ЕО (към които препраща Директива 2011/51/ЕС), в чл. 33з от ЗЧРБ се регламентират основанията, при които се допуска експулсиране на чужденец с предоставена международна закрила от

първата държава членка, преди да е получил статут на дългосрочно пребиваване в Република България.

В допълнение и за съблюдаване на ангажиментите на България по прилагане на Директивата в чл. 33и са определени условията и процедурите по задължително консултиране и информиране между държавите членки в случаите на преместване на пребиваването, прехвърляне на отговорността за международна закрила и придобиване на статут на дългосрочно пребиваване в Република България като втора държава членка.

Предлага се още допълване на чл. 42 от ЗЧРБ относно експулсирането на дългосрочно пребиваващ в Република България чужденец с предоставена международна закрила от друга държава членка, при което е задължително провеждането на консултации за потвърждаване наличието на международна закрила. Направените законодателни предложения предвиждат, ако след консултациите бъде установено, че гражданинът от трета страна продължава да се ползва с международна закрила в държавата членка, с която те са проведени, експулсирането да е възможно само към тази държава членка. В този случай тя е задължена отново да приеме съответния гражданин от трета страна и членовете на неговото семейство без формалности.

Доколкото директивата позволява, запазена е възможността чужденецът да бъде експулсиран и извън ЕС, но при спазване на принципа забрана за връщане и при съответно прилагане основанията на член 21, параграф 2 от Директива 2004/83/ЕО.

2. Със законопроекта се предлагат и други изменения и допълнения, насочени към:

прецизиране на основанията за експулсиране по чл. 42 при отчитане на единните критерии, определени в Директива 2001/40/ЕО на Съвета от 28 май 2001 г. относно взаимното признаване на решения за експулсиране на граждани на трети страни;

допускане в индивидуални случаи и при строго дефинирани условия на възможност за спиране изпълнението на наложена принудителна административна мярка: с изричен административен акт на органа, постановил мярката, съобразен с влязъл в сила съдебен акт на национален или международен съд, налагащ забрана за връщане на чужденеца в конкретна държава, в която животът и свободата му са застрашени и той е изложен на опасност от преследване, изтезание или нечовешко или унижително отношение – чл. 44а от ЗЧРБ. При такива изключителни хипотези се допуска временен престой на територията на страната, без да се отменя задължението на чужденеца да напусне пределите ѝ при отпадане на пречките за това. Предвидени са също възможности за самоиздръжка на

чужденеца, ако експулсирането му в трета сигурна страна не е осъществено повече от една година след спиране на изпълнението на мярката. Той получава право на достъп до пазара на труда при условията и по реда на наредбата по чл. 74, ал. 1 от Закона за насърчаване на заетостта. Такава възможност е допусната и в Директива 2009/52/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. за предвиждане на минимални стандарти за санкциите и мерките срещу работодатели на незаконно пребиваващи граждани на трета държава.

Предложените разпоредби се основават на извършен сравнителноправен анализ на законодателствата на държави членки – Федерална република Германия, Полша, Унгария, Словакия, Словения и Румъния, в които е установен режим на толерантност по отношение на граждани на трети страни, които не могат да бъдат експулсирани поради спазване на принципа забрана за връщане или чието извеждане от страната на пребиваване не може да се осъществи по обективни причини от правно и фактическо естество.

Отчетени са и позициите на неправителствените организации (Институт „Отворено общество” и Българския Хелзинкски комитет), както и практиката на Европейския съд по правата на човека.

В изпълнение на принципа за осигуряване на най-добрия интерес на детето се предлага по отношение на непридружени малолетни и непълнолетни деца да се прилагат мерки за закрила съгласно Закона за закрила на детето, вместо да бъдат настанявани в специални домове за временно настаняване на чужденци – чл. 44, ал. 9 от ЗЧРБ.

В съответствие с Визовия кодекс са допълнени и прецизирани отделни разпоредби от ЗЧРБ, свързани с издаването на визи по чл. 9г - 9з и чл. 10, ал. 1, с възможностите за удължаване на разрешеното пребиваване въз основа на издадена виза по чл. 23, както и предвиждане на основания за издаване на нормативни актове по прилагането на законовата уредба.

Заличено е ограничението по чл. 27, ал. 1 от ЗЧРБ, съгласно което на чужденците, влезли в страната на едно основание, не се продължават сроковете за пребиваване на друго основание. Съществуващото ограничително условие не произтича от правото на ЕС, не е познато като практика в законодателствата на държавите членки и с него необосновано се създават пречки за продължаване на законния престой на гражданите на трети страни на територията на страната. Така се осигурява и изпълнението на Регламент (ЕО) № 862/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г. относно статистиката на Общността за миграцията и международната закрила и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 311/76 на Съвета относно изготвяне на статистика за чуждестранните работници. Промяната цели доближаване до най-добрите практики на държавите членки и

гарантиране на еднакви условия за законно пребиваване в единното европейско пространство на свобода, сигурност и правосъдие, както и унифициране на националната политика в областта на пребиваване на чужденците.

За усъвършенстване на практиките при събиране на семействата на граждани на трети страни са направени уточнения в чл. 2 и 24 от ЗЧРБ, като изрично е предвидена правната възможност за получаване на самостоятелно разрешение за продължително пребиваване на определени членове на семейството при прекратяване на брака и при възникване на извънредни обстоятелства.

Предвид наличието на немалък брой граждани на трети страни, установили се трайно на територията на страната, но неотговарящи на критериите за получаване статут на дългосрочно пребиваване поради по-продължителни отсъствия по обективни, здравословни или други причини, се предлага възстановяване на правната възможност за придобиване право на постоянно пребиваване след петгодишно законно и непрекъснато пребиваване на територията на страната – чл. 25, ал. 1, т. 5а от ЗЧРБ. Хармонизацията на условията за получаване на статут на дългосрочно пребиваващ благоприятства взаимното разбирателство между държавите членки, но от договорите не е изключена възможността за прилагането на по-благоприятните национални разпоредби. Издадените на това основание разрешения не осигуряват достъп до право на пребиваване в останалите държави членки.

С цел осигуряване мониторинг на принудителното връщане на чужденци и за ефективно изпълнение на дейности по програмите на Европейски фонд „Връщане” е въведена изрична норма в чл. 39а от ЗЧРБ, съгласно която изпълнението на принудителните административни мерки принудително отвеждане до границите и експулсиране се наблюдава от омбудсмана на Република България или от оправомощени длъжностни лица от неговата администрация, както и от представители на национални или международни неправителствени организации. Използването на националния превантивен механизъм ще способства за създаването на ефективна система за наблюдение на принудителното връщане.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)